

Per.
Lat
020

Prodit Budapesti, I. Lipótmezei-út 6. decies in anno.
Pretium praesolvendi annum 4 tinnuli 80 filleri.

Megjelenik Budapesten, I. Lipótmezei-út 6. tízszer
egy évben. Előfizetési ára évi 4 Pengő 80 fillér.

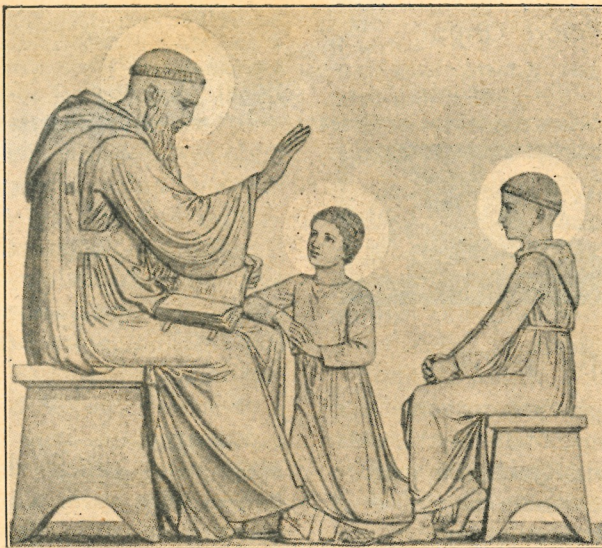
Ad iubilaeum Ordinis Sancti Benedicti.

Ex quo genus humanum in hac terra degit,¹ perpetuum manat² certamen *boni* cum *malo*.

Quandoque praevalent³ *malum*; capit mundi animos, corrumpit mundi mores. At quorum melior est sententia mentis et cordis, illi ne corruptissimis quidem temporibus cum lupis ululant; secedunt magis in deserta,⁴ et pertaesi⁵ vanitatum terrenarum, meditantur⁶ caelestia. Isti sunt *eremitae*⁷ vitae.

Fit autem, ut plures eadem piaevitae ratione⁸ ducti ad bona Dei communiter operanda coniungantur:⁹ isti sunt claustrorum *monachi*.¹⁰

Initio etiam monachorum sic erat vita uti apud Ovidium de aurea legitur aetate: sponte sua fidem rectumque colebant atque

fraternum amorem; sexto denique Salutis saeculo iam et legibus opus erat.

Constituit autem ordinem vitae monasterialis¹¹ septuaginta tribus capitulis *Regula* sancti patris Benedicti, in Monte Cassino anno Domini 529. emissa.

Magni momenti¹² res tunc illa erat. Non solum enim ipsius Ordinis Sancti Benedicti monasteria sunt multiplicata in Italia propagataque per totam Europam, sed procedente tempore ad eandem normam¹³

1 él 2 folyton tart 3 elhatalmasodik 4 félrevonulnak inkább a magányba 5 megundorodva a földi hiúságtól 6 az égiesen elmélkednek 7 remetéi 8 jámbor életfelfogástól 9 egyesülnek 10 a kolostorok szerzetesei 11 a monostori (szerzetes) életnek rendjét 12 nagy jelentőségű 13 ugyanazon bencés szabály szerint.

Benedictinam alii quoque sunt constituti monachorum Ordines.

Iam vero per totam *aetatem mediam*¹⁴ monasteria erant asyla, officinae¹⁵ laboratoriaque morum Christianorum, scientiarum et artium. In hoc munere¹⁶ Ordo Sancti Benedicti semper principales¹⁷ agebat partes.

Nos Hungari praecipue eximias gratias huic Ordini debemus. Monachi enim Benedictini in convertenda gente Hungarorum ad Christi fidem apostoli, in erudienda magistri atque doctores, in gubernanda primi Sancti Regis consilarii erant. Quod lumen olim Mons Cassinus Italiae spargebat¹⁸ et toti Europae, idem lumen sparsit Pannoniae totique Hungariae Mons Sacer Pannonius; quin spargit et annis novissimis, cum alteram iam dedit regno principem¹⁹-primatem.

Annum ab Ordine condito millesimum quadringentesimum iubilarem in magno gratulantium numero etiam *Iuventus* faustum felicem precatur claro Ordini.

¹⁴ középkoronát ¹⁵ műhelyei ¹⁶ hivatásban ¹⁷ vezető szerepet vitt ¹⁸ szór ¹⁹ hercegprimást.

De galantho¹ nivali.

Quando Deus mundum procreaverat, exornavit terram arboribus, fruticibus, herbis floribusque diversissimis. Quod ubi perfectum² erat, citavit³ ad se cuncta vegetabilia,⁴ ut cuique nomen daret et colorem!

Ledit autem imprimis unicuique plantae⁵ communem colorem viridem; deinde itidem cuique speciales⁶ suos flores, floribusque varios⁷ suos colores et amoenos odores.⁸ Denique dedit unicuique etiam nomen, quod proprietatibus⁹ eius aptissimum videbatur.

Finito demum opere, dimisit Deus omnes plantas, unamquamque in suam regionem.¹⁰

Una tamen plantula, valde modesta,¹¹ ti-

EX ARCHIVO RELIGIOSO

I. Ex vita Sancti Benedicti Abbatis auctore¹ Sancto Gregorio Magno.

A. *Cap. 7.* Quadam vero die, dum idem venerabilis² Benedictus in cella consisteret, praedictus³ *Placidus* puer, sancti viri monachus,⁴ ad hauriendam de lacu aquam egressus est; qui vas, quod tenuerat, in aquam incaute submittebat,⁵ ipse quoque cadendo⁶ secutus est; quem mox unda rapuit et paene ad unius sagittae cursum⁷ eum a terra introrsus⁸ traxit.

Vir autem Dei intra cellam (positus),⁹ hoc protinus¹⁰ agnovit et *Maurum* festine¹¹ vocavit, dicens: «Frater Maure, curre, quia puer ille, qui ad hauriendam aquam perrexit, in lacum cecidit, iamque eum longius¹² unda trahit».

¹ Nagy Szent Gergely pápa írása szerint ² tiszteltreméltó ³ az előbb említett ⁴ szerzetesnövendéke ⁵ beleejtve ⁶ belebukással ⁷ egy nyíllövésnyire ⁸ befelé húzta ⁹ bent a cellájában (szerzetesi szobájában) ¹⁰ tüstént ¹¹ sürgősen ¹² messzire.

mida et dubia in eligendo colore petendoque nomine, mansit sine colore et sine nomine
Quid nunc faciat? Quo se vertat?

Adivit¹² imprimis violam odoratam et rogavit eam: «Carissima viola! Ecce ego sine colore et sine odore mansi. Da mihi paululum¹³ de tuo colore caeruleo¹⁴ et de tuo suavissimo odore!»

«Miseret¹⁵ me tui valde, misera plantula, sed nequeo tibi dare colorem vel odorem; nihil enim praeter has duas proprietates habeo, adeo sum pauper et derelicta»¹⁶ — respondit ei viola odorata.

Convertit se itaque anonyma¹⁷ parva ad caltham¹⁸ palustrem rogavitque illam his verbis: «Carissima calthula! Ecce ego sine colore et sine odore mansi: tu autem splen-

¹ a hóvirágról ² miután ez megtörtént ³ maga elé szólította ⁴ az összes növényeket ⁵ növénynek ⁶ különleges ⁷ tarka, változatos ⁸ illataikat ⁹ tulajdonságainak ¹⁰ a maga vidékére ¹¹ szerény ¹² elment az ibolyához ¹³ egy kevéskét ¹⁴ kék ¹⁵ nagyon sajnálalak, szegény növényke ¹⁶ elhagyatott ¹⁷ a kis névtelen ¹⁸ a mocsári gólyahírhez fordult.

Res mira, et post Petrum apostolum inusitata!¹³ Benedictione etenim postulata atque percepta ad Patris sancti imperium concitus¹⁴ porrexit Maurus atque usque ad eum locum, quo ab unda deducebatur puer, per terram se ire existimans, super aquam cucurrit, eumpue per capillos¹⁵ tenens cursu rapido¹⁶ rediit.

B. Cap. 14. ... Gothorum namque temporibus, cum rex eorum *Totila* sanctum virum¹⁷ prophetiae habere spiritum¹⁸ audisset ad eius monasterium¹⁹ pergens, paullo longius²⁰ substitit, eique se venturum esse nuntiavit. Cui dum protinus²¹ mandatum de monasterio fuisset, ut veniret ipse: sicut²² perfidiae mentis fuit, an vir Dei prophetiae spiritum haberet, explorare conatus est. Quidam vero eius spatharius²³ Riggo dicebatur, cui calcementa²⁴ sua praebuit, eumque indui²⁵ vestibus regalibus fecit, quem quasi in persona sua pergere ad Dei hominem praecepit: in cuius obsequio²⁶ tres, qui sibi prae ceteris adhaerere consueverant, comites misit, scilicet Vultericum, Rudericum et Blindinum, ut ante servi Dei oculos ipsum regem Totilam esse simulantes, eius lateri

des aureo colore flavo¹⁹; da mihi paululum de superfluo²⁰ tuo colore!»

«Quid tibi venit in mentem! — ait invida²¹ caltha — ut ego dem tibi de auro meo? Et ego ipsa infelix sum, quod hoc unico colore debeo²² contenta²³ vivere.²² Abi, pete tibi aliunde!»

Abiit ergo anonyma parva, ruberque color amoris attraxit eam ad rosam.

«Carissima rosa! — sic rosam alloquitur — Ecce ego sine colore et sine odore mansi. Da mihi saltem de tuo colore rubro paululum!»

Rosa vero superba²³ spinis²⁴ acutis miseram a se arcebat²⁵ et nihil ei dedit.

Misera plantula adhuc quam plurimos flores adibat colorem odoremque petens: sed nullus eius misertus²⁶ est, nullus ei colorem dare volebat.

Desperatione²⁷ compulsa nunc iam abiit ad capram.

«Carissima capra! — ait ad eam — Fac bene,²⁸ comede me! Omnes plantae habent flores, habent colores, habent odores: sola

obambulant. Cui alia quoque obsequia, alios spatharios praebuit, ut tam ex eisdem obsequiis, quam ex purpureis vestibibus rex esse putaretur. Cumque idem Riggo decoratis vestibibus, obsequentium frequentia comitatus, monasterium fuisset ingressus, vir Dei eminus²⁷ sedebat. Quem venientem conspiciens, cum iam ab eo audiri potuisset, clamavit, dicens: «Pone²⁸ fili, pone: hoc, quod portas, non est tuum». Qui Riggo protinus²⁹ in terram cecidit, et quia tanto viro illudere³⁰ praesumpsisset,³¹ expavit,³² omnesque qui cum eo ad hominem Dei veniebant, terrae consternati³³ sunt. Surgentes autem, ad eum minime³⁴ propinquare

¹³ P. apostol óta nem tapasztalt dolog ez! ¹⁴ sietve, lélekszakadva ¹⁵ hajánál fogva ¹⁶ gyors iramban ¹⁷ a szent férfiú, t. i. Benedek ¹⁸ a jövődölés lelkét bírja ¹⁹ monostora felé menve ²⁰ kissé távolabban ²¹ rögtön ²² amennyiben az a család gondolata volt, hogy vajjon az Isten embere csakugyan bírja-e a jövődölés lelkét, ki akarta őt próbálni ²³ fegyverhordozója ²⁴ saját lábbelijét ²⁵ felöltöztette ²⁶ kíséretében ²⁷ kellő távolságban ²⁸ Tedd le, fiam, tedd le ²⁹ tüstént ³⁰ ily nagy férfiú megtréfálására ³¹ vete-medett ³² megrettent ³³ a földre borultak ³⁴ egyáltalán nem mertek.

ego his privata²⁹ mansi; nullus flos mihi vult donare de suo colore. Fac bene, comede me!»

Respondit ei capra: Non comedam te, sed si vis, dabo tibi colorem album lactis mei; et eris *flos* Graeco nomine *anthus*; et crit nomini tuo praefixum³⁰ *gala* e Graeco nomine *lactis*; et vocaberis dehinc *galanthus*.

Plantula adhuc anonyma gratissimo animo³¹ ex proposito³² caprae colorem et nomen suscepit.

Galanthum propter album colorem in gratiam receperunt etiam nives albae, adeo ut vere novo³³ omnium florum soli *galantho* iam inter nives liceret efferre³⁴ caput suum album. Hinc huic flori cognomen ducitur³⁵ vocaturque: *galanthus nivalis*.

Ex translato Josephi Albrecht disc. V. classis gymn.

¹⁹ aranyárga színben ²⁰ fölösleges ²¹ irigy ²² kell beérnem ²³ a gögös ²⁴ hegyes tüskével ²⁵ tartotta távol ²⁶ könyörült meg rajta ²⁷ kétségbeeséstől hajtva ²⁸ tégy jóf velem ²⁹ megfosztva ³⁰ előképzője ³¹ nagyon hálás szívvel ³² ajánlatából ³³ korán tavasszal ³⁴ szabad kidugnia ³⁵ származik.

praesumpserunt:³⁴ sed ad suum regem reversi, nuntiaverunt intrepidi,³⁵ in quanta velocitate³⁶ fuerant deprehensi.³⁷

Cap. 15. Tum per se³⁸ idem Totila ad Dei hominem accessit: quem cum longe³⁹ sedentem cerneret, non ausus accedere, sese in terram dedit.⁴⁰ Cui cum vir Dei bis terve diceret: «Surge», sed ipse ante eum de terra erigere⁴¹ se non auderet, Benedictus Christi Jesu famulus⁴² per semetipsum dignatus⁴³ est accedere ad regem, prostratumque de terra levavit⁴⁴ et de suis actibus increpavit.⁴⁵ Atque in paucis sermonibus cuncta, quae illi erant ventura, praenuntiavit dicens: «Multa mala facis, multa mala fecisti; iam aliquando ab iniquitate⁴⁶ conquiesce! Equidem Romam ingressurus es, mare transiturus, novem annis regnans decimo morieris.»

Quibus auditis, rex vehementer territus, oratione petita recessit, atque ex illo iam tempore minus crudelis fuit, et non multo post Romam adiit, ad Siciliam perrexit: anno autem regni sui decimo, omnipotentis Dei iudicio, regnum cum vita perdidit.

³⁵ bátran ³⁶ a hebeburgyaságon ³⁷ rajtavasz-tettek ³⁸ ő maga személye szerint ³⁹ távol ⁴⁰ a földre vetette magát ⁴¹ felemelkedni ⁴² szolgája ⁴³ méltóztatott ⁴⁴ felemelte ⁴⁵ tetteiért megróttá ⁴⁶ a gonosz-kodástól nyughass!

II. Ex Regula¹ sancti patris Benedicti.

Praemissum² ex libro II. Dialogorum S. Gregorii Papae caput 36.

Vir Dei, Benedictus, inter tot miracula, quibus in mundo claruit,³ doctrinae quoque verbo non mediocriter fulsit.⁴ Nam scripsit *Monachorum Regulam* discretione⁵ praecipuam, sermone⁶ luculentam. Cuius⁷ si quis velit subtilius⁸ mores vitamque cognoscere, potest in eadem institutione *Regulae* omnes magistri⁹ illius actus¹⁰ invenire, quia Sanctus Vir nullo modo potuit aliter docere, quam vixit.

Ex prologo Regulae:

«Ausculat,¹¹ o fili, praecepta Magistri, et inclinat¹² aurem cordis tui, et admonitionem pii Patris libenter excipe, et efficaciter¹³ comple; ut ad eum per obedientiae¹⁴ laborem redeas, a quo per inobedientiae desidiam¹⁵ secesseras.

Ad te ergo nunc meus sermo dirigitur, quis-quis abrenuntians¹⁶ propriis voluntatibus, Domino Christo vero Regi militaturus, obedientiae fortissima atque praeclara arma assumis.»

«Constituenda¹⁷ est ergo a nobis Dominici schola servitii,¹⁸ in qua institutione¹⁹ nihil asperum nihilque grave nos constituturos speramus»....

Caput XXXVIII. de hebdomadario²⁰ lectore.

Mensis²¹ fratrum edentium lectio deesse non debet:²² nec fortuito casu, qui arripuerit codicem,²³ legere audeat ibi, sed lecturus²⁴ tota hebdomada, Dominica²⁵ ingrediatur. Qui ingrediens post Missas et Communionem, petat ab omnibus pro se orari, ut avertat ab eo Deus spiritum elationis.²⁶ Et dicatur hic versus in Oratorio²⁷ ter ab omnibus, ipso tamen incipiente:

«Domine labia mea aperies,²⁸

et os meum annuntiabit laudem tuam», et sic, accepta benedictione, ingrediatur ad legendum; summumque fiat silentium ad mensam, ut nullius mussitatio²⁹ vel vox, nisi solius legentis ibi audiatur.

Quae vero necessaria sunt comedentibus et bibentibus, sibi sic invicem ministrent³⁰ fratres, ut nullus indigeat³¹ petere aliquid. Si quid tamen opus fuerit, sonitu cuiuscunque signi potius petatur quam voce. Nec praesumat³² ibi aliquis de ipsa lectione, aut aliunde quicquam requirere, ne detur occasio maligno,³³ nisi forte Prior³⁴ voluerit pro aedificatione³⁵ aliquid breviter dicere.

Frater autem hebdomadarius accipiat mix-

¹ Szent Benedek atyának Rendiszabályából ² előre-bocsátva Szt. Gergely pápa Párbeszédeinek II. kvéből a 36. fejezet ³ ékeskedett ⁴ a tudomány szavával sem kismértékben tündökölt ⁵ választékosságban kiváló ⁶ előadásban világos ⁷ t. i. Benedekét ⁸ élesebben ⁹ magának a mesternek is ¹⁰ ténykedéseit ¹¹ hall-gasd meg ¹² hajlítsd feléje szived fülét ¹³ tevékenyen ¹⁴ az engedelmesség munkája árán ¹⁵ renyhesség által elpártoltál ¹⁶ ellene mondva ¹⁷ megállapítandó ¹⁸ az istenszolgálat iskolája ¹⁹ intézményben ²⁰ a heti felolvasóról ²¹ asztalairól ²² az olvasásnak hiányoznia nem szabad ²³ az írott könyvet ²⁴ aki olvasni fog egész héten ²⁵ vasárnap kezdje ²⁶ a kevélység lelkét ²⁷ karban ²⁸ nyisd meg ajkaimat ²⁹ még suttogása se ³⁰ szolgáltassák ³¹ hogy senkinek kérni ne kelljen ³² s ne is akarjon ³³ a rosszrahajlónak ³⁴ a perjel ³⁵ lelkiépülésül.

tum³⁶ prius, quam incipiat legere, propter Communionem sanctam,³⁷ et ne forte grave sit ei ieiunium³⁸ sustinere. Postea autem cum coquinae³⁹ Hebdomadariis et servitoribus reficiat.

Fratres autem non per ordinem legant aut cantent, sed qui aedificent⁴⁰ audientes.

³⁶ kevertet (t. i. kenyeret és bort) ³⁷ mert szent. áldozás után van ³⁸ s nehogy nehezére essék az étlenül maradás ³⁹ a konyhai és heti felszolgálókkal étkezzék ⁴⁰ akik a hallgatók épülésére tudnak olvasni.

III. Hymnus in Sanctum Patrem Benedictum.

Surge! Quid cessas?¹ Benedicte prodi
E tuo demum redivivus antro:²
Posceris³ mundo; tua te retexit⁴
Cognita virtus.

Te decet⁵ sacros reparare⁶ cultus;
Te rudes⁷ morum repetunt magistrum;
Pro tuo⁸ iurant dociles alumni⁹
Vivere nutu.⁸

Impio¹⁰ dudum temerata¹¹ cultu¹⁰
Lustra¹¹ Cassini¹² petis alta montis;
Ultor infames, Erebo¹³ fremente
Diruis aras.¹⁴

Haec erat tellus tibi destinata,
Hic patrem sancti populi futurum¹⁵
Monte sub sacro propior¹⁶ docebit
Te Deus intus.¹⁷

Regulam, coelo prius approbante,
Scribis, hanc vitae speciem¹⁸ beatæ:
Tota mens Patris viget¹⁹ hic; paterna
Iussa sequamur! (E Breviario.)

¹ késlekedel? ² a Subiaco melletti barlangból (olaszul Sacro Speco) ³ követelnek téged a világ számára; tartozol vele a világnak ⁴ felfedezett téged köztudomású erényed ⁵ téged illet meg; a te hivatalod ⁶ újjá szervezni a szent istenszolgálatot ⁷ az erkölcsökre ki nem művelt emberek ⁸ a te intelmed szerint élni ⁹ növendékeid (Maurus és Placidus) ¹⁰ pogány istentisztelettel ¹¹ megfertőztetett barlangját ¹² a Monte Cassinónak ¹³ a pokol fájdmára ¹⁴ Apollo oltárát ¹⁵ egy szent nemzedéknek leendő lelkiatyját ¹⁶ hozzád közelebb ¹⁷ bensőleg ¹⁸ a boldog életnek ez eszményképét ¹⁹ ebben él egész akarata.

EX ARCHIVO LATINO HUNGARORUM

Ex Petri Ransani epitome¹ rerum Hungaricarum: specimen² ex Indice³ II., quo describitur Pannonia.

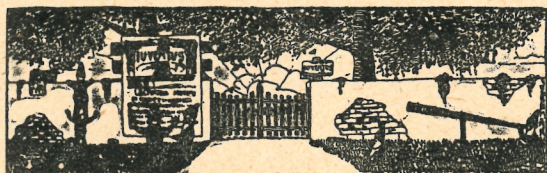
Si illinc (scilicet a Castro Antiquo)⁴ Danubium versus iter fiat, occurret⁵ Iauriensis⁶ (scilicet comitatus) nominatus a Iaurio civitate,⁷ quam alluit⁸ Arabon fluvius, ita nominatus a veteribus, sed Raba dicitur hodie ab accolis, qui⁹ eodem in loco Danubium ingreditur.

Haud procul ab Iaurio mons est, quem nonnulli vocant Pannonium, et ab eo cognominatum dicunt fuisse Pannoniam; quod docti viri non probant; quippe qui¹⁰ non Pannonium, sed Pannonum genitivo casu dicendum malunt,¹¹ ut sit intellectus: Pannonum hominum esse ipsum montem; non¹² ab eo nomen — quando quidem parvi momenti res est — tam amplam regionem assumssisse.

Alii Sacrum montem appellant propterea, quod in eius vertice situm est monasterium¹³ in beati Martini honorem a beato Stephano, Hungarorum olim rege conditum. Vinetis¹⁴ is mons vinoque ornatur.¹⁵ Ipsum vero monasterium tenent monachi¹⁶ ordinis beati Benedicti. Archiabbatia¹⁷ appellatur ab Hungaris, cum eius abbas¹⁸ dignitate universis, qui sunt in Hungaria, abbatibus antecellat, nec ulli subsit, nisi Romano pontifici.¹⁹

¹ P. R.-tól magyarországi dolgok rövid foglalata ² szemelvény ³ a II. fejezetből ⁴ Magyaróvártól ⁵ élénk táru ⁶ Győr megye ⁷ Győr városáról ⁸ melynek tövét mossa ⁹ amely, t. i. a Rába ¹⁰ ők ugyan ¹¹ tartják helyesebbnek ¹² nem pedig, hogy az a terjedelmes országrész vette volna tőle nevét ¹³ monostor ¹⁴ szőlőültetvényekkel és jó borral ¹⁵ ékeskedik ¹⁶ szentbenedekrendi szerzetesek ¹⁷ főapátság ¹⁸ apátja ¹⁹ csak a római pápának van alárendelve (t. i. úgy, mint a püspökök).

LECTORIBUS MINIMIS.

De pictura,¹ quae est in pagina² prima.

Thomas: Carole, tu maior es, tu plura scis; explica³ mihi picturam, quae est in prima pagina.

Carolus: Libenter, amice! Explicabo, in quantum⁴ potero. Num quid vis scire?

Thomas: Imprimis scire cupio,⁵ quis sit ille senex, qui sedet a sinistra?⁶

Carolus: Senex ille venerabilis⁷ est Sanctus Benedictus, qui ordinem⁸ monachorum de suo nomine dictum condidit.

Thomas: Et qui sunt duo pueri?

Carolus: Duo pueri sunt discipuli senis atque alumni.⁹ Ille maior, qui sedet a dextris,¹⁰ est Maurus; alter vero minor, qui geniculat¹¹ in medio, est Placidus.

Thomas: Placet mihi iste Placidus. Sed dic, quaeso, fratres-ne fuerint isti duo, et cuius fuerint filii?

Carolus: Mauri pater erat Euty chius, Placidi pater erat Tertullius; uterque nobilis civis Romanus, sed iam Christianus. Sub disciplina¹² Sancti Benedicti autem duo pueri revera fratres facti sunt in Christo.

Thomas: Monachi¹³ facti sunt et ipsi?

Carolus: Ita est; isti duo monachi facti sunt. Sed erant Sancto Benedicto et alii discipuli complures, qui Christiana disciplina eruditi¹⁴ ad vitam civilem¹⁵ redierunt.

Thomas: Pueros iam cognovi. Edoce me, quaeso, breviter etiam de ipso Sancto Benedicto!

Carolus: Sanctus Benedictus Nursiae, in oppido Umbriae, natus est anno post Chr. n. quadringentesimo octogesimo (480). Pater erat ei Eutropius, mater Abundantia.

Thomas: Scholas ubi frequentavit?¹⁶

Carolus: Grammaticam didicit domi; liberalibus¹⁷ studiis vero erudiebatur Romae.

Thomas: Quid post studia fecit?

Carolus: Fugit mundi vanitates,¹⁸ deserta¹⁹ petivit, in specu²⁰ Subiacensi coelestia contemplans²¹ eremitanam²² ducebat vitam; mox in Monte Cassino scripsit monachis fratribus *Regulam* anno 529. Mortuus est anno (543.) quingentesimo quadragésimo tertio, die Martii 21-ma, quae nunc nomen eius gerit in Calendario.

Thomas: Gratias, amice Carole, pro his, quibus me breviter instituisti!²³ Sed dic mihi, quaeso, ubi ego de his rebus ampliora²⁴ legere possim?

Carolus: Hungarice et Latine in libro doctoris Adami Horváth sic inscripto: «Vita Sancti Benedicti et Ordinis eius res gestae²⁵ in Hungaria.»

Thomas: Gratias, amice!

1 a képről 2 az első oldalon 3 magyarázd meg 4 amennyire tudom 5 szeretném 6 balfelül 7 az a tiszteletreméltó öreg 8 a nevééről nevezett szerzetesrendet alapította 9 és növendékei 10 jobbfelül 11 térddepel 12 nevelése alatt 13 szerzetesek 14 kiművelve 15 a polgári életre 16 iskolába hol járt? 17 a szabad római polgároknak való tanulmányokkal R-ban művelődött 18 kerülte a világ hiúságait 19 az elhagyatott vadonokat kereste 20 a subiacoi barlangban 21 menynevi dolgokon szemlélődve 22 remeteéletet folytatott 23 kioktattál 24 bővebbet 25 története.

Sententiae.

Una hirundo¹ non facit ver.

*

Omne futurum incertum.

*

Plus² valent boni mores, quam bonae leges.

*

Contra vim mortis non est medicamen in hortis.

*

Amicus magis necessarius, quam ignis et aqua.

*

Etiam capillus³ unus habet umbram suam.

*

Nemo potest dominis pariter servire duobus.

*

Per risum multum⁴ debes cognoscere stultum.

1 fecske 2 többet érnek 3 egy hajszálnak is megvan 4 a sok nevetésről ismered meg.

EX DIURNIS

Desiit¹ tandem hiems, sed non desiit tempestatis² abnormitas. Cesserunt nives, cessit et glacies : at reverterunt frigora, nonnunquam etiam cum gelubus.³ Toto mense Aprili facies⁴ terrae retardata⁵ est in vegetando ;⁶ itidem retardati sunt rustici in colendis agris et inserendis⁷ hortis. Quin⁸ die 23-io Aprilis in montibus altioribus etiam ninge-
bat.⁹ — Domicilia per totum Aprilem ignibus fornacium¹⁰ calefacienda¹¹ erant.

In Oceano Atlantico glaciei¹² montes immensae magnitudinis natant a polo¹³ Septentrionali Meridiem versus. Montes isti natantes in longitudinem plusquam dena numerant chiliometra ; in altitudinem circiter sexaginta metra supra aequor eminent.¹⁴ Natant autem tam densis agminibus,¹⁵ quae navibus circumventis summa immineant pericula. Sic navi Anglorum grandissimae, cui nomen *Celtica*, quattuordecim horas luctandum¹⁶ erat inter glaciei montes, ut perniciosam collisionem¹⁷ evitaret.

Humanarum actionum nostra¹⁸ nonnisi illa intersunt,¹⁸ quae pactum *Trianonense* recensendum spectent¹⁹ agitentque.

Sub festum Paschatis²⁰ facta est processio e basilica Sancti regis Stephani in Forum Libertatis ad *Gentis Vexillarium* :²¹ ad deplorandam²² sub illo signo sempiternam Dei iustitiam et resurrectionem gentis Hungaricae.

Veniunt iam grati²³ nuntii non solum ex Italia, sed etiam ex Anglia, qui praestantissima auctoritate²⁴ censeant²⁵ pactum *Trianonense* esse recensendum.

E nostro corde suspiravit primus liberae reipublicae Polonicae praeses, *Paderewski* : Ah, si mundus Hungarice sciret !

1 megszűnt végre 2 az időjárás rendellenessége
3 fagyokkal 4 a föld színe 5 késleltetve volt 6 az
éledésben 7 a kertek veteményezésében 8 sőt 9 még
havazott is 10 kályhák tüzevel 11 kellett fűteni
12 jéghegyek 13 az é. sark felől dél felé 14 emelked-
nek ki a tengerszín fölé 15 olyan sűrű rajokban
16 kellett vergődnie 17 összeütközést elkerülje 18 az
emberi cselekvések közül minket csak azok érdekel-
nek 19 felülvizsgálására irányulnak s azt mozgatják
20 húsvét ünnepére 21 a Nemzeti zászlótartó elé
22 lekönnyölgése végett 23 kellemes hírek 24 a leg-
kiválóbb tekintéllyel 25 követelik.

Dominus ad villicum :¹ Abnormi hoc fervore² omnes iam nobis peribunt³ porci, Ioannes !

Ioannes villicus : Etiam me anxiat⁴ res valde. Dominum modo spectabilem⁵ Deus optimus protegat servetque⁶ nobis salvum!⁶

(Jos. Albrecht.)

*

Dominus expilatus,⁷ ira incensus ad diurnorum⁸ constructorem : Auferat te diabolus, et auferat maledicta tua diurna !⁹

Constructor, percussus :¹⁰ Quare, domine, quare ?...

Dominus expilatus : Quare ? Ideo, quia in diurnis hesternis de me scripsisti perfractorem¹¹ in meam domum penetravisse et omnem meam pecuniam e cistella¹² mensae abstulisse, praeter horologium¹³ aureum, quod non in cistella inclusum, sed in plana¹⁴ mensa iacebat, nec tamen a fure animadversum est.

Constructor : Num quid falsum¹⁵ scripsi ? An oninino nihil¹⁶ horum evenit ?...

Dominus expilatus : Immo,¹⁷ adeo vere omnia perscripsisti, ut sceleratus ille perfractor nocte superiore¹⁸ denuo¹⁹ invaserit ad me et etiam horologium aureum abstulerit.

(Jos. Faubl.)

*

*Magister historiae*²⁰ naturalis de fele²¹ praelegens : Scitne aliquis vestrum exem-

1 a majoroshoz 2 hőségétől 3 elpusztulnak a disznóink 4 aggaszt 5 csak a tekintetes urat 6 tartsa meg egészségben 7 a kirabolt úr 8 a lapszerkesztőhöz 9 hírlapodat 10 megdöbbenve 11 hogy betörő hatolt be 12 az asztalfiókból 13 az aranyórámon kívül 14 a nyílt asztalon 15 valótlan, téves dolgot 16 semmi efféle 17 sőt 18 a mult éjjel 19 újból betört 20 természetrajz tanára 21 a macskáról.

plum ad demonstrandum, quam subdola²² et falax sit feles?

Nebulosus: Ego scio, domine magister. In mensa hospitii²³ semper leporis vice²⁴ fungitur. (Herbertus Riedl.)

*

Pater horribilem clamorem audiens intrat in cubiculum²⁵ vicinum ibique filios suos videt crudeliter converberantes.²⁶

Ira incensus increpat eos: Uter²⁷ vestrum taetram hanc luctam²⁸ inivit?

Stephanus: Iosephus mihi primus reddidit²⁹ alapam.³⁰ (Steph. Frühbauer.)

*

*Dominus Faber*³¹ convenit amicum suum dominum *Sutorem*.³²

Sciscitantur inviceni multa, referuntque plurima de rebus diversissimis.

Denique Sutor ad Fabrum: Quomodo valet, quid agit vicinus tuus *Setarius*?³³

Faber: Carus meus vicinus *Setarius* iam pridem mortuus est.

Sutor: Siccine?! — Ideo eum tam raro video! (Ladisl. Békési.)

*

*Novi*³⁴ *Divites*, vir cum coniuge, peregrinantur³⁵ in Italia, ubi inter alia inspiciunt et Pompeiana rudera.³⁶

Cernunt diu diversa. Demum suspirat coniunx antiquitatum perita: ³⁷ «Ah, quanto pere est dolendum,³⁸ quod nunc³⁹ temporis nulla iam aedificantur tam pulchra rudera!»

²² alattomos és csalárd   ²³ a vendéglő asztalán
²⁴ mindig nyúlnak szerepel   ²⁵ a szomszédos szobában
²⁶ verekedni   ²⁷ melyiktek   ²⁸ kezdte ezt a csúnya esatát?
²⁹ elsőül l. adott vissza   ³⁰ egy pofont
³¹ kovács   ³² varga   ³³ kefekötő   ³⁴ Uj Gazdagék
³⁵ utasnak   ³⁶ romokat   ³⁷ régiségtudós   ³⁸ milyen nagy kár, hogy   ³⁹ manapság.

A E N I G M A T A.

I.

Supple pro singulis punctis litteras sensu desideratas: —al, —vis, —ego, —epus, —sus, —us, —urris, —ra, —rsus, —ic.

Istae litterae suppletæ, de ordine lectæ, dabunt tibi nomen rerumscriptoris Romani.

(Ludovicus Korenchy.)

II.

Intercala alteramquamque litteram sensu desideratam: T. m. o. a. u. a. t. r. t. o. m. t. m. r. n. l. i.

Tota series de ordine lecta reddet sententiam hexametricam.

(Ludovicus Korenchy.)

III. Ad saltum equulei.

gnus	bat	a	ne	or	or
gnus	ti	a	sta	et	rant
lu	ge	ve	Si	ri	ri
com	e	si	Lon	*Ad	pus
que	pus	dem	vum	fe	pe
un	pul	in	su	lu	ri

(Elisabetha Blank.)

IV. Quis sum?

Oculos multos habeo,
 Quibus vero nil video.
 Desunt mi sensus ceteri,
 Instinctu¹ tamen veteri,
 Mirum, quam sim sensibilis²;
 Affecto coelo³ similis.
 Si tangis me, iam strideo;
 Si tollis, ponis, — rideo.
 Laboriosa renidesco,
 Sed otiosa erubescio.

¹ ősi ösztönnél fogva   ² érzékeny   ³ az időjáráshoz.

Constructor ephemeridis: JOSEPHUS IRSIK.

Budapest, I., Lipótmezei-út 6.

ad quem litteræ quæcunque mittantur.

Administratio ibidem.

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermedi-scholarium Catholicorum. — A Katholikus

Középiskolai Tanáregyesület költségén.

(Praeses: STEPHANUS ACSAY DR., elnök.)